

Verkennend natuuronderzoek ontwikkeling landgoed De Tolbeek te Enschede

---

Onderzoek naar het voorkomen van beschermde natuurwaar-
den

Datum: 23-06-2023
Auteur: D. Tuitert
Opdrachtgever: Bureau Takkenkamp
Rapportnummer: VKNO/2023/23.06
Versie: D1

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave.....	2
1 Inleiding.....	3
1.1 Aanleiding.....	3
1.2 Doelstelling.....	5
1.3 Onderzoeksgebied	5
2 Wettelijk kader	7
2.1 Wet natuurbescherming; Natura 2000	7
2.2 Wet natuurbescherming; Soortenbescherming.....	7
2.3 Beleid ten aanzien van het Natuurnetwerk Nederland	8
3 Gebiedsbescherming.....	9
3.1 Natura 2000-gebieden	9
3.2 Natuurnetwerk Nederland	10
4 Soortenbescherming.....	11
4.1 Werkwijze	11
4.2 Flora	11
4.3 Vogels	11
4.4 Zoogdieren	12
4.4.1 Vleermuizen	12
4.4.2 Overige zoogdiersoorten	12
4.5 Vissen, amfibieën en reptielen	13
4.6 Ongewervelden	14
5 Conclusie	15
5.1 Wet natuurbescherming; Natura 2000	15
5.2 Wet natuurbescherming; soortenbescherming	15
5.3 Natuurnetwerk Nederland	15

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

In 2015 is een overeenkomst gesloten tussen de gemeente Enschede en de eigenaar van het landgoed De Tol gelegen aan de Hengelosestraat 700 te Enschede. Het plan omvatte op hoofdlijnen het herstel van het toen nog vervallen landgoed De Tol, alsmede de realisering van een nieuw landgoed De Tolbeek. Een belangrijk deel van de voorgenomen plannen op het "oude" landgoed De Tol is inmiddels uitgevoerd. De ontwikkeling van het nieuwe landgoed De Tolbeek moet nog (grotendeels) plaatsvinden, de plannen hiervoor zijn inmiddels echter iets aangepast. De uitgangspunten van het oorspronkelijke ontwerp van het Landgoed De Tolbeek uit 2015 zijn intact gebleven: de ontwikkeling van natuur, de natuurlijke beekloop, aanleg van landschapselementen en de inpassing van de opwek van (zonne)energie in samenhang met het nieuwe landhuis, poortwoning en openstelling blijven uitgangspunt. Voor deze ontwikkelingen is in 2016 reeds een natuuronderzoek uitgevoerd, met als conclusie dat de voorgenomen ontwikkelingen niet leiden tot strijdigheid met de verbodsbepalingen uit de toen nog geldende Natuurbeschermingswet 1998 en de Flora en faunawet.

Inmiddels zijn de inrichtingsplannen op sommige punten gewijzigd en hebben we te maken met een ander wettelijk kader (Wet natuurbescherming). Daarom is door Bureau Takkenkamp gevraagd om het natuuronderzoek van 2016 te actualiseren.

In het aangepaste ontwerp voor het nieuwe landgoed is een nieuwe balans ontstaan tussen landschap, water, natuur en wonen. De randen blijven natuurlijk van karakter met reeds nieuw aangeplante bosranden. De nieuwe Roombeek ligt wat noordelijker, maar behoud in het aangepaste ontwerp zijn meanderende beekloop op basis van uitgangspunten van het Waterschap. De kruidenrijke vegetaties lopen door tot aan de reeds aangeplante bosranden. Beekbegeleidende struwelen, solitaire bomen en boomgroepen zorgen voor een biodivers, rijk en afwisselend landschap. De paden voor de openstelling liggen ten noorden van de beek en geven langs de route een afwisselend beeld en zicht over het landgoed. De lengte van de paden in het aangepaste ontwerp is ca. 630 m¹. Op het landgoed komen verder nog een zonneheuvel met zonnepanelen. Door de panelen enigszins verzonken in het terrein te plaatsen, waardoor het gehele grondvlak van de geplande heuvel kan worden gebruikt, kan aan de energie neutrale voorwaarden worden voldaan. Door de voornoemde plannen zal een herziening nodig zijn van de locatie van de poortwachterswoning, deze verschuift iets in noordelijke richting. Tot slot wordt een landhuis gerealiseerd op het nieuwe landgoed.

Figuur 1.1-1: Ligging landgoed De Tol inclusief het nieuwe landgoed De Tolbeek (rood omcirkeld).

Figuur 1.1-2: Inrichtingsschets nieuwe landgoed de Tolbeek (rechtsonder het nog te realiseren deel van het nieuwe landgoed).

Figuur 1.1-3: Inrichtingsschets nieuwe landgoed de Tolbeek.

1.2 Doelstelling

De doelstelling van dit onderzoek is om duidelijkheid te verkrijgen over de vraag of door de voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming worden overtreden ten aanzien van beschermde soorten flora en fauna of Natura 2000-gebieden of uit de Omgevingsverordening van de provincie Overijssel ten aanzien van het Natuurnetwerk Nederland. Indien sprake is van effecten op beschermde soorten flora en fauna, dan is voor de ingreep mogelijk een ontheffing vereist op grond van de Wet natuurbescherming. Indien sprake is van significante gevolgen voor Natura 2000-gebieden, dan is voor de ingreep mogelijk een vergunning vereist op grond van de Wet natuurbescherming. Aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden van het Natuurnetwerk Nederland is alleen onder voorwaarden toegestaan binnen de ruimtelijke procedures.

1.3 Onderzoeksgebied

Het onderzoeksgebied betreft de locatie van het nieuwe landgoed De Tolbeek, zoals weergegeven op figuur 1.1-2 en 1.1-3. Voor het paviljoen en de padel- en tennisbaan aan de oostzijde van het landgoed is een separate toetsing uitgevoerd. Deze locaties vallen dus buiten de scope van dit onderzoek.

Het onderzoeksgebied ligt ten noorden van landgoed De Tol en omvat enkele bosranden, graslanden en de momenteel gekanaliseerde Roombeek. Er staan momenteel geen gebouwen in het onderzoeksgebied. In het grote grasland waardoor de Roombeek loopt liggen enkele grote bulten zand van eerdere inrichtingswerkzaamheden op landgoed De Tol. Onderstaande foto's geven een indruk van het onderzoeksgebied.

Foto 1 t/m 8: Indruk onderzoeksgebied.

2 Wettelijk kader

2.1 Wet natuurbescherming; Natura 2000

Het gebiedsbeschermingsdeel van de Wet natuurbescherming heeft als doel het beschermen van Natura 2000-gebieden (Vogelrichtlijn- en/of Habitatrichtlijngebieden) in Nederland. Projecten die significante gevolgen voor deze gebieden kunnen hebben, zijn in beginsel – zonder vergunning – niet toegestaan. Ook het vaststellen van plannen zoals een bestemmingsplan of een inpassingsplan is niet toegestaan, indien het betreffende plan significante gevolgen kan hebben voor Natura 2000-gebieden. Naast directe effecten (bijv. ruimtebeslag), dient ook gekeken te worden naar indirecte effecten als gevolg van externe werking (bijv. door geluid, licht en stikstofdepositie). De eerste stap in de toetsing is vaak een voortoets. Als significante gevolgen in de voortoets niet op voorhand met zekerheid kunnen worden uitgesloten, dan is een passende beoordeling noodzakelijk. In dat geval is voor een project een vergunning noodzakelijk op grond van artikel 2.7 Wet natuurbescherming.

2.2 Wet natuurbescherming; Soortenbescherming

In de Wet natuurbescherming is de soortenbescherming in Nederland geregeld. In de wet zijn lijsten opgenomen met beschermde soorten. In de Wet natuurbescherming worden drie verschillende beschermingsregimes gehanteerd waaraan verschillende verbodsbe- palingen zijn gekoppeld:

Soorten Vogelrichtlijn (artikel 3.1 e.v.):

- lid 1) Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen;
- lid 2) Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als be- doeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen;
- lid 3) Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben;
- lid 4) Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen;
- lid 5) Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vo- gelsoort.

Soorten Habitatrichtlijn (artikel 3.5 e.v.):

- lid 1) Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen;
- lid 2) Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren;
- lid 3) Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur op- zettelijk te vernielen of te rapen;
- lid 4) Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als be- doeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen;
- lid 5) Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidings- gebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te ver- nielen.

Andere Soorten (artikel 3.10 e.v.)

- lid 1) Onverminderd artikel 3.5, eerste, vierde en vijfde lid, is het verboden:
  - ❖ onderdeel a. in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlin- ders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen;

- ❖ onderdeel b. de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen, of
- ❖ onderdeel c. vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Ten aanzien van de andere beschermde soorten geldt dat het bevoegd gezag (provincies c.q. ministerie van LNV) de vrijheid hebben om soorten binnen deze categorie vrij te stellen van de verbodsbepalingen uit ontheffingsplicht artikel 3.10 uit de Wet natuurbescherming. Voor beschermde soorten die niet zijn vrijgesteld dient bij overtreding van de verbodsbepalingen uit de Wnb een ontheffing te worden aangevraagd. Voor vogels geldt in afwijking hierop dat voor verstorend geen ontheffing nodig is, indien de gunstige staat van instandhouding niet in het geding is. Het is ook mogelijk om voor beide categorie soorten te werken volgens een goedgekeurde gedragscode die is afgestemd op de Wet natuurbescherming. Er is dan geen ontheffing nodig.

2.3 Beleid ten aanzien van het Natuurnetwerk Nederland

In de Wet ruimtelijke ordening (Wro) is het ruimtelijk beleid op rijks-, provinciaal, en gemeentelijk niveau vastgesteld, waarin onder andere de bescherming van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) (voorheen Ecologische Hoofdstructuur, EHS) is verankerd. De EHS werd officieel geïntroduceerd in het Natuurbeleidsplan en is daarna opgenomen in de Nota Ruimte, welke inmiddels vervangen is door de Structuurvisie infrastructuur en ruimte (SVIR). Kaderstellende regels ten aanzien van o.a. NNN zijn opgenomen in het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro). Bij geplande ingrepen die binnen het NNN vallen moet het belang van de natuurbescherming worden afgewogen tegen andere belangen, indien de voorgenomen ingreep negatief uitwerkt op de aanwezige natuurwaarden. De kern van de afweging vormt het 'nee, tenzij'-principe. Dit wil zeggen dat schadelijke ingrepen **niet** zijn toegestaan, **tenzij** er andere belangen zijn die de ingreep rechtvaardigen. In dat geval zijn compenserende maatregelen voorgeschreven.

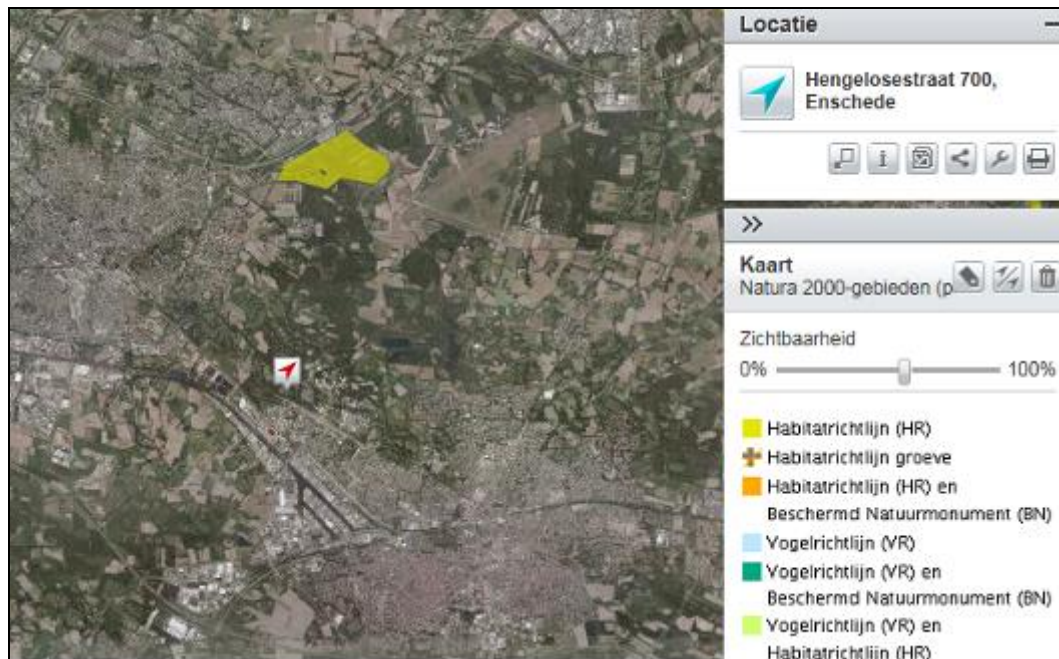
Concrete beleidsregels ten aanzien van de NNN in Overijssel zijn opgenomen in de vigerende Omgevingsverordening van de provincie Overijssel.

3 Gebiedsbescherming

3.1 Natura 2000-gebieden

Het onderzoeksgebied maakt geen onderdeel uit van de begrenzing van een Natura 2000-gebied. Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied is Lonnekermeer op ca. 3,5 km afstand van het onderzoeksgebied. Andere Natura 2000-gebieden liggen op grotere afstand (> 10 km) van het onderzoeksgebied.

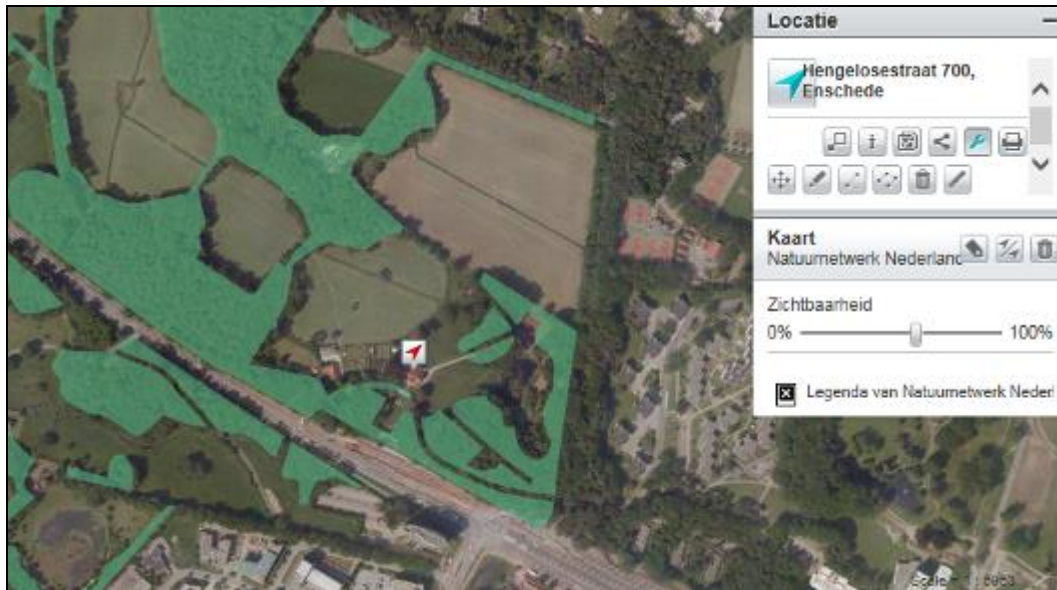
Figuur 3.1: Ligging Natura 2000-gebieden ten opzichte van het onderzoeksgebied (rode pijl). Bron: Atlas van Overijssel.

Het onderzoeksgebied ligt op grote afstand (ca. 3,5 km) van omliggende Natura 2000-gebieden en tussen het Natura 2000-gebied en het onderzoeksgebied ligt veel bos. Aanwezigheid van materieel en mensen tijdens de werkzaamheden is niet direct zichtbaar in Natura 2000-gebieden, waardoor optische verstoring van soorten in Natura 2000-gebieden kan worden uitgesloten. Gelet op de ligging van het onderzoeksgebied, de relatief grote afstand tot Natura 2000 en de beperkte impact van de ingreep (reguliere herinrichtingswerkzaamheden), kan verstoring van soorten in Natura 2000-gebieden door licht en geluid tijdens de werkzaamheden en in de gebruiksfase eveneens op voorhand worden uitgesloten. Het onderzoeksgebied heeft ook geen ecologisch binding met omliggende Natura 2000-gebieden. Zo vormt het onderzoeksgebied geen geschikt foerageergebied voor kwalificerende soorten die in omliggende Natura 2000-gebieden slapen of rusten. Van een significante verstoring van kwalificerende soorten van omliggende Natura 2000-gebieden is geen sprake. Significante gevolgen door oppervlakteverlies, verstoring door licht of geluid of optische verstoring zijn op voorhand met zekerheid uitgesloten.

Omliggende Natura 2000-gebieden zijn stikstofgevoelige gebieden. Als gevolg van de aanlegwerkzaamheden komen extra stikstofemissies vrij die zouden kunnen leiden tot een toename aan stikstofdepositie op omliggende stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden. Gelet op de relatief grote afstand tot omliggende Natura 2000-gebieden en de beperkte ingreep (aanlegwerkzaamheden nieuw landgoed), wordt aantasting van deze gebieden door stikstofdepositie niet verwacht. Door middel van een stikstofberekening kan desgewenst worden gecontroleerd of de werkzaamheden ten behoeve van de voorgenomen herontwikkeling leiden tot een toename aan stikstofdepositie op omliggende Natura 2000-gebieden.

3.2 Natuurnetwerk Nederland

Delen van de reeds bestaande bosranden van het nieuwe landgoed De Tolbeek zijn door de provincie Overijssel begrensd als Natuurnetwerk Nederland (NNN). De begrenzing van het NNN ter plaatse van het landgoed is op onderstaande figuur weergegeven. De locaties waar werkzaamheden plaatsvinden i.v.m. de ontwikkeling van het nieuwe landgoed vallen allemaal buiten de begrenzing van het NNN. Omdat de Omgevingsverordening van de provincie Overijssel geen bepalingen ten aanzien van externe werking kent voor het NNN, is nadere toetsing aan de Omgevingsverordening van de provincie Overijssel ten aanzien van het NNN niet aan de orde.

Figuur 4.2-1: Begrenzing NNN ter plaatse van landgoed De Tol. Bron: Atlas van Overijssel.

4 Soortenbescherming

4.1 Werkwijze

Op 19 april 2023 heeft een verkennend veldbezoek in het onderzoeksgebied plaatsgevonden. Op basis van expert judgement is aan de hand van biotoopeisen van beschermde soorten en habitatkenmerken in het onderzoeksgebied beoordeeld welke beschermde soorten er in het onderzoeksgebied kunnen voorkomen.

Het onderzoeksgebied is te voet onderzocht op de aanwezigheid en potentiële aanwezigheid van beschermde flora- en faunawaarden. Tijdens het veldbezoek is gebruik gemaakt van een verrekijker en een zaklamp en met een camera zijn de in dit rapport opgenomen afbeeldingen gemaakt. Er heeft een visuele inspectie van de bomen in het onderzoeksgebied plaatsgevonden, waarbij is gekeken naar aanwezigheid van grotere nesten en van holtes, scheuren, loshangend schors in bomen die toegang geven voor vleermuizen. Daarbij is gebruik gemaakt van een zaklamp en een verrekijker. Het onderzoeksgebied is bekeken op aanwezigheid van (sporen van) beschermde soorten en potentie voor aanwezigheid van beschermde soorten planten en dieren. Er is gekeken naar potentieel geschikte verblijfplaatsen en sporen die op de aanwezigheid van beschermde soorten kunnen duiden, zoals holen, nesten, graaf-, krab- en bijtsporen, haren, prooiroesten, pootafdrukken en uitwerpselen.

Voorafgaand aan het veldbezoek is de NDFF geraadpleegd. Er zijn in de NDFF diverse waarnemingen van niet-vrijgestelde beschermde soorten uit het onderzoeksgebied en de directe omgeving daarvan. Het betreft waarnemingen van verschillende broedvogelsoorten en van de zoogdiersoort ree. Er zijn geen nest- of territorium indicerende waarnemingen van vogels met een jaarrond beschermde nestplaats of van niet-vrijgestelde beschermde andere soort(groep)en dan vogels.

In 2016 heeft reeds een natuuronderzoek in het onderzoeksgebied plaatsgevonden en in 2019 heeft in verband met de herinrichting van de vijverpartij op het Landgoed De Tol ook al natuuronderzoek rond deze vijver. Toen is o.a. de vijver bemonsterd met behulp van e-dna om te kijken of er kamsalamander voorkomt. Uit de resultaten van het e-dna onderzoek blijkt dat kamsalamander niet in de vijver op het landgoed aanwezig is.

4.2 Flora

Er zijn geen verspreidingsgegevens van beschermde plantensoorten bekend uit het onderzoeksgebied. Het onderzoeksgebied bevat ook geen geschikt biotoop voor beschermde plantensoorten. Het betreft een terrein waar recent veel (graaf)werkzaamheden hebben plaatsgevonden en de bodem momenteel voor een deel bestaat uit zandig substraat. Verder is een soortenarm grasland aanwezig in het onderzoeksgebied waardoor een momenteel smalle gekanaliseerde beek loopt. Hier ontbreken geschikte standplaatseisen voor beschermde plantensoorten. Tijdens het veldbezoek zijn ook geen beschermde plantensoorten in het onderzoeksgebied aangetroffen. Aanwezigheid van beschermde plantensoorten in het onderzoeksgebied kan derhalve op voorhand worden uitgesloten. Nader onderzoek naar planten of het aanvragen van een ontheffing op grond van de Wet natuurbescherming is niet aan de orde.

4.3 Vogels

Er zijn geen waarnemingen van territoria van vogels met een jaarrond beschermde nestplaats bekend uit het onderzoeksgebied. Tijdens het veldbezoek zijn ook geen vogelnesten aangetroffen in bomen in of aangrenzend aan het onderzoeksgebied die jaarrond zijn beschermd, zoals nesten van roodvogels, uilen of roek. Er vinden momenteel ook veel herontwikkelingswerkzaamheden plaats in het onderzoeksgebied. Dat maakt het ook niet aannemelijk dat hier vogels met een jaarrond beschermde nestplaats in de directe omgeving broeden. Op plekken waar werkzaamheden worden uitgevoerd staan geen oudere bomen die daarvoor gekapt hoeven te worden waarin nesten van boombewonende vo-

gels met een jaarrond beschermde nestplaats zouden kunnen zitten. Er worden ook geen gebouwen gesloopt waarin verblijfplaatsen van gebouwbewonende vogels met een jaarrond beschermde nestplaats kunnen zitten. Het grasland en het zandige substraat binnen het onderzoeksgebied vormen momenteel ook geen optimaal, essentieel foerageergebied voor mogelijk buiten het onderzoeksgebied aanwezige vogelsoorten met een jaarrond beschermde nestplaats, zoals roofvogels of uilen. Bovendien wordt het gebied na herinrichting alleen maar geschikter als foerageergebied voor roofvogels en uilen vanwege de afwisseling in het landschap met een meanderende beekloop, kruidenrijke graslanden, beekbegeleidende struwelen en solitaire bomen en boomgroepen.

In het onderzoeksgebied kunnen diverse algemeen voorkomende (zang)vogels broeden waarvan het nest niet jaarrond is beschermd. Werkzaamheden waarbij broedende vogels verstoord kunnen worden dienen zo veel mogelijk buiten het broedseizoen van vogels uitgevoerd te worden. Het broedseizoen van vogels loopt globaal van half maart tot begin augustus.

Nader onderzoek naar vogels of het aanvragen van een ontheffing op grond van de Wet natuurbescherming is niet aan de orde.

4.4 Zoogdieren

4.4.1 *Vleermuizen*

Er zijn geen waarnemingen van vleermuizen bekend uit het onderzoeksgebied. Op het terrein van de naastgelegen University of Twente zijn tijdens eerder natuuronderzoek wel diverse vleermuissoorten waargenomen (Eelerwoude 2010). Het betreft de soorten franjestaart, gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, laatvlieger, ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis en watervleermuis.

In het onderzoeksgebied is momenteel geen bebouwing aanwezig en er staan geen (oudere) bomen in het onderzoeksgebied die gekapt worden. Aanwezigheid van verblijfplaatsen van gebouwbewonende of boombewonende vleermuizen kan daarom op voorhand worden uitgesloten. In het onderzoeksgebied bevinden zich momenteel ook geen bomen of andersoortige voor vleermuizen relevante begroeiing die als foerageergebied kunnen dienen. De combinatie van graslanden met bosranden maakt dat er naar verwachting wel vleermuizen in het onderzoeksgebied zullen foerageren. Van essentieel foerageergebied is echter geen sprake. Elders op het landgoed en in de directe omgeving is veel vergelijkbaar groen aanwezig wat geschikt is als foerageergebied. Bovendien wordt het gebied na herinrichting alleen maar geschikter als foerageergebied voor vleermuizen vanwege de afwisseling in het landschap met een meanderende beekloop, kruidenrijke graslanden, beekbegeleidende struwelen en solitaire bomen en boomgroepen. Lijnvormige landschapsstructuren die als vliegroute voor vleermuizen kunnen dienen ontbreken. De huidige gekanaliseerde beek die door het gebied loopt is weliswaar een lijnvormig landschapselement, maar deze beek is slechts enkele tientallen centimeters breed en vormt geen geschikte vliegroute voor vleermuizen.

Nader onderzoek naar vleermuizen of het aanvragen van een ontheffing op grond van de Wet natuurbescherming is niet aan de orde.

4.4.2 *Overige zoogdiersoorten*

Er zijn geen waarnemingen bekend van niet-vrijgestelde beschermde soorten overige zoogdieren uit het onderzoeksgebied. Tijdens het veldbezoek is een reebok waargenomen in een bosrand langs het onderzoeksgebied. In de bosranden zijn op verschillende plekken ligplaatsen en hoefsporen van reeën aangetroffen. Het onderzoeksgebied is niet geschikt als leefgebied voor de meeste niet-vrijgestelde soorten overige zoogdieren. Het opengebied vormt geen geschikt leefgebied voor de in de omgeving voorkomende eekhoorn en boommarter. Tijdens het veldbezoek zijn ook geen sporen van niet-vrijgestelde

beschermde soorten overige zoogdieren aangetroffen in het onderzoeksgebied. Er zijn geen dassenwissels of andere sporen (latrines, graafputjes) van dassen aangetroffen in het onderzoeksgebied. In de directe omgeving zijn ook geen waarnemingen van dassen(burchten) bekend. Voor de egel en kleine marterachtigen geldt dat momenteel weinig dekking aanwezig is in het open grasland en het zandige substraat in het onderzoeksgebied, waardoor verblijfplaatsen of essentieel leefgebied op voorhand kunnen worden uitgesloten. Een soort als steenmarter kan in het gebied foerageren, maar van essentieel foerageergebied is geen sprake. Elders op het landgoed en in de directe omgeving is veel vergelijkbaar groen aanwezig wat geschikt is als foerageergebied. Bovendien wordt het gebied na herinrichting alleen maar geschikter als foerageergebied voor egel en marterachtigen vanwege de afwisseling in het landschap met een meanderende beekloop, kruidrijke graslanden, beekbegeleidende struwelen en solitaire bomen en boomgroepen.

Nader onderzoek naar niet-vrijgestelde soorten overige zoogdieren of het aanvragen van een ontheffing op grond van de Wet natuurbescherming is niet aan de orde.

4.5 Vissen, amfibieën en reptielen

Er zijn geen waarnemingen van beschermde soorten vissen, amfibieën en reptielen bekend uit het onderzoeksgebied. Op het terrein van de naastgelegen University of Twente zijn tijdens eerder natuuronderzoek (Eelerwoude 2010) de soorten kamsalamander en poelkikker aangetroffen. Beschermde soorten vissen en reptielen zijn toen niet aangetroffen. Tijdens e-dna onderzoek in 2019 in de vijver op het landgoed De Tol zijn geen sporen van aanwezigheid van kamsalamander of andere beschermde soorten amfibieën aangetroffen. In de wijdere omgeving zijn soorten als boomkikker en alpenwatersalamander bekend.

Tijdens het veldbezoek waren in het onderzoeksgebied enkele ondiepe waterplassen aanwezig, ontstaan door graafwerkzaamheden in combinatie met veel regenval in die periode. Deze ondiepe waterplassen zijn in potentie geschikt als voortplantingslocatie voor rugstreeppad, zeker in combinatie met het zandige substraat er omheen. Rugstreeppad komt echter niet voor in de wijde omgeving en in de directe omgeving is door het bosachtige karakter ook geen logische verspreidingsroute voor rugstreeppad aanwezig. Daarom wordt aanwezigheid van de rugstreeppad in het onderzoeksgebied niet verwacht.

De ondiepe plassen zullen bij droog weer snel zijn opgedroogd, omdat deze niet grondwatergevoed zijn zoals de veel diepere vijver op landgoed De Tol. Ter plaatse van de plassen is zandgrond aanwezig wat een drainerende werking heeft. Voor beschermde soorten vissen en niet-vrijgestelde beschermde amfibiesoorten die een groot deel van hun tijd in het water doorbrengen vormen de plassen daarom geen geschikt leefgebied. De huidige gekanaliseerde beek is niet geschikt als leefgebied voor beschermde vissoorten zoals grote modderkruiper en kwabaal vanwege het ontbreken van verlandingsvegetaties. Ook voor niet-vrijgestelde soorten amfibieën en ringslang vormt de huidige beek geen geschikt leefgebied. Het betreft in feite niet veel meer dan een sloot met vrij steile oevers. Onderwaterbegroeiing en oeverbegroeiing ontbreekt en langs de oevers is geen organisch materiaal aanwezig wat kan dienen als broedhoop voor de ringslang.

Figuur 4.5: Huidige gekanaliseerde beek in het onderzoeksgebied.

Van geschikt landhabitat voor beschermde soorten amfibieën en reptielen is evenmin sprake. In het onderzoeksgebied ontbreekt heide of andere schrale vegetaties als potentieel leefgebied voor hagedissen of slangen. Er ligt ook nauwelijks dood hout of ander organisch materiaal waar reptielen of amfibieën onder kunnen schuilen. Voor boomkikker ontbreken hogere (braam)vegetaties in de buurt van ondiep stilstaand water. Aanwezigheid van niet-vrijgestelde beschermde soorten amfibieën, reptielen en vissen in het onderzoeksgebied kan op voorhand worden uitgesloten. Nader onderzoek naar amfibieën, reptielen en vissen of het aanvragen van een ontheffing op grond van de Wet natuurbescherming is niet aan de orde.

4.6 Ongewervelden

Er zijn geen waarnemingen van beschermde soorten ongewervelden bekend uit het onderzoeksgebied. Tijdens het verkennend veldbezoek zijn geen beschermde soorten ongewervelden in het onderzoeksgebied aangetroffen. Het onderzoeksgebied bevat ook geen geschikte biotoop voor beschermde soorten libellen, dagvlinders of andere soorten ongewervelden. Zo ontbreken specifieke waardplanten voor beschermde soorten vlinders en libellen in het onderzoeksgebied en zijn geen oude eikenstobben aanwezig die kunnen dienen als leefgebied voor vliegend hert. De aanwezigheid van beschermde soorten ongewervelden in het onderzoeksgebied kan derhalve worden uitgesloten. Nader onderzoek naar ongewervelden of het aanvragen van een ontheffing op grond van de Flora- en faunawet is niet aan de orde.

5 Conclusie

5.1 Wet natuurbescherming; Natura 2000

De voorgenomen herontwikkeling van het onderzoeksgebied leidt niet tot een overtreding van de verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming ten aanzien van Natura 2000. Nadere toetsing in de vorm van een passende beoordeling of het aanvragen van een vergunning op grond van de Wet natuurbescherming is niet aan de orde.

Gelet op de relatief grote afstand tot omliggende Natura 2000-gebieden en de beperkte ingreep (aanlegwerkzaamheden voor een nieuw landgoed), wordt aantasting van deze gebieden door stikstofdepositie niet verwacht. Door middel van een stikstofberekening kan desgewenst worden gecontroleerd of de werkzaamheden ten behoeve van de voorgenomen herontwikkeling leiden tot een toename aan stikstofdepositie op omliggende Natura 2000-gebieden.

5.2 Wet natuurbescherming; soortenbescherming

Het onderzoeksgebied bevat geen jaarrond beschermde nesten van vogels, groeiplaatsen van beschermde plantensoorten of vaste rust- of voortplantingsplaatsen van niet-vrijgestelde beschermde soorten fauna. Van essentieel foerageergebied voor soorten of een essentiële vliegrouete van vleermuizen is evenmin sprake. Nader veldonderzoek of het aanvragen van een ontheffing op grond van de Wet natuurbescherming is niet aan de orde.

Wel dient rekening gehouden te worden met aanwezigheid van broedvogels in de omgeving van het werkterrein. Nesten van deze vogels zijn niet jaarrond beschermd. Dergelijke broedende vogels mogen echter niet verstoord worden tijdens het broeden als dat kan leiden tot een aantasting van de gunstige staat van instandhouding.

5.3 Natuurnetwerk Nederland

De voorgenomen ingreep leidt niet tot een overtreding van de verbodsbepalingen uit de vigerende Omgevingsverordening van de provincie Overijssel ten aanzien van het Natuurnetwerk Nederland. Nadere toetsing aan de bepalingen uit de Omgevingsverordening van de provincie Overijssel ten aanzien van het NNN is niet noodzakelijk.